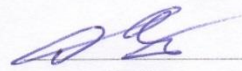

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК
імені І.В. Поповича

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету

(прізвище та ініціали, підпис)

« 26 » 05 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 3 «Економіка підприємства»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) СП
(назва освітнього рівня)

Галузь знань 07 - «Управління та адміністрування»
(назва галузі знань)

Спеціальність 073 - «Менеджмент»
(назва спеціальності)

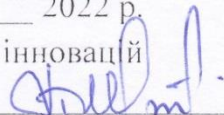
Освітня програма Менеджмент

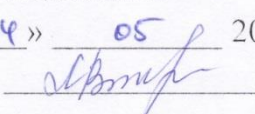
Вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)

Львів – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, скорочена форма навчання за освітньою програмою «Менеджмент» спеціальності 073 - «Менеджмент»

Укладач - доцент кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича, к.е.н. Я.П. Березівський

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича
 Протокол № 9 від «18» 05 2022 р.
 завідувач кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича П.М. Музика

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності 073 – «Менеджмент»
 Протокол № 6 від «04» 05 2022 р.
 Голова НМКС

М.В. Вовк

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету економіки та менеджменту
 Протокол № 2 від «25» 05 2022 р.
 Голова НМРФ

С.І. Поперечний

Ухвалено вченою радою факультету
 Протокол № 6 від «26» 05 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів/годин	4,0 / 120	4,0 / 120
Усього годин аудиторної роботи	48	10
в т. ч.:		
лекційні заняття, год.	16	4
практичні заняття, год.	32	6
лабораторні заняття, год		
семінарські заняття, год		
Усього годин самостійної роботи	72	110
Форма контролю	Екзамен	Екзамен

Частка аудиторного навчального часу студента у процентному вимірі:
 для денної форми здобуття освіти – **47,7%**
 для заочної форми здобуття освіти – **6,7 %**

2. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства»

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є планування, організація діяльності та забезпечення ефективності господарювання первинної ланки суспільного виробництва – підприємства.

Основна мета навчальної дисципліни: формування знань про основу ефективного функціонування конкретних суб'єктів господарювання, розвиток навичок щодо організації та досягнення високої результативності господарювання підприємства.

2.2. Завдання навчальної дисципліни (ЗК, ФК)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти необхідних компетентностей:

- загальні компетентності:

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4);

знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК5)

- фахові компетентності:

здатність визначати та описувати характеристики організації (СК1);

здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища (СК2);

здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації (СК10).

2.3. Програмні результати навчання (ПРН)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

- описувати зміст функціональних сфер діяльності організації (ПРН5);

- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень (ПРН6);

- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації (ПРН12).

3. Структура навчальної дисципліни

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма здобуття освіти (ДФЗО)						заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ. РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 1. Теорія підприємств та основи підприємництва	6	2	2			2	6	2	2			2
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	6		2			4	6					6
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства	6		2			4	6					6
Тема 4. Структура та управління підприємством	6	2	2			2	6					6
Тема 5. Ринок і продукція	8		2			6	8					8
Тема 6. Планування діяльності підприємства	8		2			6	8					8
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	8		2			6	8					8
Разом за розділом 1	48	4	14			30	48	2	2			44
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 8. Капітал підприємства	8	2	2			4	8					8
Тема 9. Інвестиційні ресурси	8		2			6	8					8

Тема 10. Інноваційна діяльність	8	2	2			4	8		2			6
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	8	2	2			4	8					8
Тема 12. Організація операційної діяльності підприємства	8	2	2			4	8					8
Тема 13. Витрати на підприємства	8		2			6	8	2				6
Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	8	2	2			4	8		2			6
Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	8		2			6	8					8
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	8	2	2			4	8					8
Разом за розділом 2	72	12	18			42	72		4			66
Загальна самостійна робота (підготовка до навчальних занять та контрольних заходів)	32					32	44					44
Усього годин	120	16	32			72	120	4	6			110

2. Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	2	3	4
1	<p>Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва. Підприємство як економічний суб'єкт господарювання та його місце в ринковій системі країни. Концептуальні економічні теорії та моделі підприємств. Мета діяльності та основні функції підприємства. Основні напрями та види діяльності підприємств. Зміст і характерні риси підприємництва. Правове забезпечення підприємництва. Види підприємницької діяльності. Комерційні угоди і посередництво. Міжнародна класифікація організаційних форм бізнесу.</p>	2	2
2	<p>Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми Класифікація підприємств та їх організаційно-правові форми. Форми об'єднань підприємств</p>		
3	<p>Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства Макро- та мікросередовище, їх складові компоненти. Фактори зовнішнього та внутрішнього середовищ. Вплив ринкових відносин на підприємство. Конкуренти як фактор впливу зовнішнього середовища на підприємство. Вплив стану економіки, демографічних процесів, науки і техніки, податкової системи на діяльність підприємств. Споживачі та їх вимоги до товарів (продуктів) підприємства. Загальна оцінка міжнародного співробітництва</p>		
4	<p>4. Структура та управління підприємством Поняття про структуру підприємства. Виробнича структура промислових підприємств. Соціальна структура (інфраструктура) підприємства. Система управління підприємством: суть, завдання. Функції управління. Методи управління: сутність та класифікація. Організаційна структура управління підприємством. Сутність організаційної структури управління підприємством та етапи її побудови. Основні типи організаційних структур управління, порядок їх вибору та вдосконалення. Організація апарату управління підприємством. Напрями удосконалення управління підприємством у сучасних умовах.</p>	2	
5	<p>Тема 5. Ринок і продукція Ринкове середовище господарювання . Інфраструктура ринку. Товар і товарний ринок. Класифікація товарів і послуг. Задоволення попиту на товари і послуги на основі маркетингової діяльності підприємства</p>		

6	<p>Тема 6. Планування діяльності підприємства Сутність, мета, принципи і методи прогнозування. Види прогнозів та сфери їх застосування. Сутність, завдання і принципи планування діяльності підприємства. Система планів підприємства і методи їх розроблення. Стратегічне планування на підприємстві. Бізнес-планування, його завдання та зміст. Тактичне й оперативне планування на підприємстві</p>		
7	<p>Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці Персонал підприємства, його класифікація і структура. Визначення чисельності персоналу підприємства. Управління персоналом підприємства. Продуктивність праці, методи її вимірювання . Резерви і чинники росту продуктивності праці. Оплата праці на підприємстві: суть, функції, основи організації та державне регулювання. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці. Безтарифні моделі оплати праці. Доплати і надбавки до заробітної плати та організація преміювання персоналу.</p>		
8	<p>Тема 8. Капітал підприємства Поняття про інтелектуальну власність та інтелектуальний капітал. Нематеріальні активи підприємства і забезпечення захисту об'єктів інтелектуальної власності. Оцінка й амортизація нематеріальних активів підприємства. Показники і напрями поліпшення використання об'єктів інтелектуальної власності. Основний капітал підприємства. Економічна суть та види капіталу. Характеристика виробничих фондів. Економічна суть і відтворення основних фондів. Класифікація, склад і структура основних фондів. Облік, оцінка і рух основних фондів. Спрацювання і старіння та форми відтворення основних фондів підприємств. Амортизація основних фондів. Ремонт і модернізація основних фондів. Показники стану відтворення та використання основних фондів підприємства. Оборотний капітал підприємства. Економічний зміст, склад, класифікація, структура оборотних коштів підприємства. Нормування оборотних коштів. Ефективність використання оборотних коштів підприємства. Організація управління оборотними коштами підприємства. Шляхи поліпшення використання оборотних коштів</p>	2	
9	<p>Тема 9. Інвестиційні ресурси. Економічна суть інвестиційної діяльності. Види інвестицій. Капітальні вкладення, їх склад і структура. Джерела фінансування виробничих інвестицій. Фінансові інвестиції, їх роль у системі господарювання. Формування і функціонування фондового ринку . Іноземні інвестиції. Державне регулювання іноземних інвестицій. Оцінювання ефективності інвестицій</p>		2
10	<p>Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства Економічна суть інноваційної діяльності . Інноваційний розвиток та науково-технічний прогрес. Організаційні форми управління інноваційною діяльністю. Ефективність інноваційної діяльності</p>	2	

11	<p>Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства</p> <p>Суть і значення техніко-технологічної бази підприємства. Технологічна складова частина техніко-технологічної бази підприємства та технологічні способи виробництва. Технічна складова частина техніко-технологічної бази підприємства та виробнича система машин. Змістові характеристики технічного розвитку підприємства. Методологія і методика діагностики стану техніко-технологічної бази виробництва та управління її розвитком . Джерела та методи фінансування технічного розвитку підприємства</p>	2	
12	<p>Тема 12. Організація операційної діяльності підприємства.</p> <p>Сутність операційної діяльності. Виробничий процес як основа операційної діяльності. Виробничий цикл, його тривалість і структура. Основні шляхи скорочення тривалості виробничого циклу. Типи виробництва. Форми організації виробництва. Організація виробничої інфраструктури, її вплив.</p>	2	
13	<p>Тема 13. Витрати підприємства</p> <p>Суть і класифікація витрат підприємства. Управління витратами підприємства. Формування собівартості продукції. Кошторис виробництва . Калькулювання собівартості продукції. Облік, планування та аналіз витрат на виробництво . Резерви зниження витрат підприємства.</p>		
14	<p>Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства</p> <p>Фінансова діяльність підприємства. Прибуток підприємства, його сутність, види і порядок формування. Розподіл і використання прибутку підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Визначення показників рентабельності. Оцінка ділової активності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Платоспроможність підприємства та показники, які її визначають.</p>	2	
15	<p>Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація підприємств</p> <p>Особливості ринкової трансформації та створення недержавних об'єктів господарської діяльності. Реструктуризація підприємств, децентралізація управління і господарювання . Санація як ключовий інструмент реструктуризації підприємств. Трансформація процесу управління на корпоративізованих підприємствах.</p>		

16	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства Поняття економічної безпеки підприємства. Внутрішньовиробничі складники економічної безпеки. Позавиробничі складники економічної безпеки. Інтегральна оцінка рівнів економічної безпеки підприємства. Поняття економічної кризи підприємства	2	
Усього годин		16	4

3. Практичні заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	2	3	4
1	Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва. Підприємство як економічний суб'єкт господарювання. Теорії та моделі підприємств. Основи підприємницької діяльності. Структура договорів і порядок їх укладання. Форми міжнародної підприємницької діяльності.	2	
2	Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми Види та організаційно-правові форми підприємств, які функціонують в Україні. Види об'єднань підприємств. Державне регулювання господарської діяльності	2	
3	Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства Характеристика зовнішнього середовища функціонування підприємства. Макросередовище господарювання та його чинники. Чинники мікросередовища та особливості їх впливу на діяльність підприємства.	2	2
4	4. Структура та управління підприємством Організаційна і виробнича структура підприємства. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Змістовна характеристика методів управління. Основні типи організаційної структури управління.	2	2
5	Тема 5. Ринок і продукція Класифікація продукції за економічним призначенням. Натуральні та вартісні показники обсягу продукції (послуг). Номенклатура та асортимент продукції (послуг). Формування виробничої програми підприємства. Форми і системи матеріально-технічного забезпечення. Системи постачання матеріалів внутрішньовиробничим підрозділам. Обчислення потреби підприємства в матеріалах.	2	

6	<p>Тема 6. Планування діяльності підприємства Сутність, принципи та типи планування діяльності підприємства. Методичні основи планування. Стратегічне планування. Поточне й оперативно-календарне планування. Бізнес-план, основний зміст і можливі типові розділи. Прогнозування й регулювання діяльності підприємства. Методи і принципи державного регулювання економіки та окремих об'єктів господарювання.</p>	2	
7	<p>Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці Основні поняття: трудові ресурси, кадри, персонал. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів та форм власності. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій. Сучасні вимоги держави і підприємств до ділових якостей персоналу різних категорій. Методи оцінювання і добору працівників для підприємств чи інших суб'єктів господарювання. Продуктивність праці як економічна категорія. Показники рівня продуктивності праці. Класифікація методів мотивації. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці. Основні системи оплати праці. Доплати і надбавки як самостійний елемент заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу. Системи участі працівників у прибутках за результатами діяльності та на основі відносин власності.</p>	2	
8	<p>Тема 8. Капітал підприємства Суть, види та функції капіталу. Поділ виробничих фондів на основні та оборотні. Класифікація й структура основних фондів. Знос та амортизація основних фондів. Соціально-економічне значення і система показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Елементний склад оборотних фондів. Нормування витрат матеріальних ресурсів й обчислення необхідного обсягу оборотних фондів. Поняття і види нематеріальних ресурсів, їх вплив на конкурентоспроможність продукції на ринку. Поняття та елементний склад нематеріальних активів. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Методи розрахунку оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.</p>	2	
9	<p>Тема 9. Інвестиційні ресурси. Сутнісна характеристика інвестицій. Розрахунки обсягу потрібних виробничих інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку й підприємстві. Джерела фінансування капіталовкладень. Умови залучення і використання фінансових інвестицій за діючої системи господарювання. Можливі форми і види іноземних інвестицій. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій.</p>	2	

10	<p>Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства Загальна характеристика інновацій, інноваційної діяльності та інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його загальні та пріоритетні напрями. Організаційний прогрес. Економічний ефект як узагальнюючий показник ефективності технічних нововведень.</p>	2	
11	<p>Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства Складники техніко-технологічної бази, можливі та ефективні шляхи її формування на підприємстві. Форми технічного розвитку підприємства. Загальна характеристика, види та чинники формування виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності заново створюваного та діючого підприємства. Конверсія та диверсифікація виробничих потужностей.</p>	2	
12	<p>Тема 12. Організація операційної діяльності підприємства. Сутність операційної діяльності. Виробничий процес як основа операційної діяльності. Виробничий цикл, його тривалість і структура. Основні шляхи скорочення тривалості виробничого циклу. Типи виробництва. Форми організації виробництва. Організація виробничої інфраструктури, її вплив.</p>	2	
13	<p>Тема 13. Витрати підприємства Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Собівартість валової, товарної і реалізованої продукції. Об'єкти калькуляції і калькуляційні одиниці. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. Методи встановлення цін. Державне регулювання ціноутворення.</p>	2	
14	<p>Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства Складання фінансового плану підприємства. Обчислення необхідних обсягів власного капіталу і позикових (кредитних) коштів. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Рентабельність роботи підприємства. Методичні підходи до оцінювання загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінювання прибутковості, ліквідності, стабільності та ділової активності, методи їх обчислення. Система показників ефективності виробництва.</p>	2	

15	Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація підприємств Особливості ринкової трансформації та створення недержавних об'єктів господарської діяльності. Реструктуризація підприємств, децентралізація управління і господарювання. Санація як ключовий інструмент реструктуризації підприємств. Трансформація процесу управління на корпоративізованих підприємствах.	2	2
16	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства Економічна безпека підприємства. Антикризова діяльність підприємства. Банкрутство підприємств і причини його виникнення. Організація і наслідки ліквідації збанкрутілих підприємств.	2	
Усього годин		32	6

3.4. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	2	3	4
1	Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва. Відмінні особливості підприємства як економічної системи. Місія і цілі створення підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства. Засоби та механізми регулювання господарської діяльності підприємства в Україні. Шляхи здійснення захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання і споживачів з боку держави. Сутність свободи підприємницької діяльності. Середовище та активізація підприємництва в Україні. Типовий зміст, загальні й специфічні умови договору. Підприємницькі дії щодо реалізації бізнес-проектів. Партнерські зв'язки та угоди. Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу.	2	4
2	Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми Правове забезпечення діяльності підприємницьких структур. Порядок створення нового підприємства. Визначення складу засновників підприємства. Розробка засновницьких документів. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Послідовність кроків щодо реєстрації підприємства в місцевих органах влади та інших контролюючих організаціях. Стадії розвитку підприємницької фірми.	4	4

3	<p>Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства Формування підприємницького середовища. Шляхи підвищення ефективності аналізу зовнішнього середовища. Складові маркетингового комплексу підприємства. Маркетингові дослідження ринкового середовища.</p>	2	4
4	<p>4. Структура та управління підприємством Чинники формування та зміни виробничої структури підприємства. Підстави здійснення управління підприємством. Трудовий колектив, його роль в управлінні підприємством. Правові засади управління підприємством через найманого працівника. Менеджмент як система управління підприємством. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління. Поняття та основи класифікації методів управління. Суть і параметри організаційної структури управління підприємством. Принципи та етапи побудови організаційних структур управління виробничими і невиробничими підприємствами.</p>	4	4
5	<p>Тема 5. Ринок і продукція Суть, функції і типи сучасного ринку. Складові ринкової інфраструктури. Незалежність та економічна відповідальність суб'єктів ринкових відносин. Державне регулювання ринку, його правовий супровід. Чинники, що впливають на формування ринку у регіоні.</p>	2	4
6	<p>Тема 6. Планування діяльності підприємства Економічні функції державного регулювання. Державна фінансова підтримка суб'єктів господарювання. Реформування податкової системи в Україні. Сучасні методи прогнозування показників діяльності підприємства. Основні принципи індикативного макроекономічного планування. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Суть стратегічного планування. Методи вибору стратегії. Типовий зміст і методика складання окремих розділів бізнес-планів. Показники тактичних планів, їх класифікація та призначення.</p>	2	6

7	<p>Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці Категорії персоналу підприємства. Характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності. Форми та ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів. Досвід формування та забезпечення ефективного використання кадрового потенціалу підприємства. Конкурсно-контрактна система найму працівників підприємства. Службова ротація кадрів. Методи розрахунку продуктивності праці на підприємстві. Чинники зростання продуктивності праці. Алгоритм регулювання поведінки окремих категорій персоналу залежно від результативності підприємства. Державна політика оплати праці. Тарифно-посадова система. Колективні форми організації та оплати праці.</p>	2	4
8	<p>Тема 8. Капітал підприємства. Майно підприємства, джерела його формування. Майно підприємства соціального призначення. Видова (технологічна) структура основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань. Розширене відтворення основних фондів. Управління запасами. Структура, нормування і використання оборотних фондів підприємства. Показники і способи найефективнішого використання матеріальних ресурсів. Резерви інтенсифікації відтворення основних фондів підприємства. Сучасна політика ресурсозбереження та ефективність її здійснення. Обчислення нормативів оборотних коштів. Способи підвищення ефективності використання оборотних коштів. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів. Види вивільнення грошових коштів з обороту.</p>	2	4
9	<p>Тема 9. Інвестиційні ресурси. Різновиди та структура капіталовкладень. Передумови підвищення ефективності інвестиційної діяльності. Правове регулювання інвестицій. Визначення необхідного обсягу і джерел фінансування робочих інвестицій. Види цінних паперів, порядок їх випуску, обігу і використання. Обчислення обсягу дивідендів. Державне регулювання та масштаби обігу цінних паперів. Основні типи прямих іноземних інвестицій. Чинне законодавство України щодо іноземних інвестицій.</p>	4	4
10	<p>Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства Правова основа формування та реалізації інноваційної діяльності. Інноваційні цикли і показники дифузії новації на підприємстві. Етапи здійснення та оцінка ефективності інноваційного проекту. Сутнісне тлумачення науково-технічного прогресу. Пріоритетні та загальні напрями НТП. Об'єкти організаційного прогресу. Вартісна оцінка результатів використання нових засобів і предметів праці. Напрямки підвищення ефективності здійснення інноваційної діяльності</p>	2	4

11	<p>Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства</p> <p>Особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей. Характеристика і форми технічного розвитку підприємства. Проблеми, на вирішення яких спрямований технічний розвиток підприємства. Типові показники оцінки технічного рівня підприємства. Суть, види, організаційно-правові основи здійснення лізингу. Показники і шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей. Встановлення і регулювання резервних потужностей на підприємствах різних галузей економіки. Орієнтовний план технічного розвитку підприємства. Характеристика етапів управління технічним розвитком підприємства.</p>	2	4
12	<p>Тема 12. Організація операційної діяльності підприємства.</p> <p>Технологічний процес. Технічна підготовка виробництва, її сутність. Тривалість виробничого циклу. Непотокове виробництво. Тенденції розвитку потокового виробництва в Україні. Малі фірми в системі господарювання ринково --розвинутих країн. Суть, показники рівня розвитку та ефективність спеціалізації, кооперування і конверсії виробничих підприємств. Об'єктивна необхідність і тенденції розвитку диверсифікації підприємства. Показники та методи оцінювання якості продукції (послуг). Заходи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Стандартизація продукції. Обов'язкова та добровільна сертифікація виробів в Україні. Оцінка нормативно-технічної документації з регламентування показників якості.</p>	2	4
13	<p>Тема 13. Витрати підприємства</p> <p>Особливості побудови та використання калькуляції собівартості продукції за методом прямих витрат. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (послуг). Структура поточних витрат за групами первинних елементів. Проблеми розподілу непрямих витрат між окремими підрозділами та видами продукції. Критичний обсяг виробництва продукції. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Витрати на одиницю обсягу товарної продукції. Стратегічні напрямки регулювання поточних витрат на різногалузевих підприємствах.</p>	2	4
14	<p>Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства</p> <p>Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки. Шляхи підвищення рентабельності виробництва продукції. Характеристика видів ефективності. Принципи формування системи показників ефективності виробничої і комерційної діяльності підприємства. Чинники підвищення ефективності виробництва продукції. Формування та резерви збільшення фінансового результату по операційній діяльності підприємства.</p>	2	4

15	Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація підприємств Стратегія структурної перебудови економіки України та її базових галузей. Практика здійснення та ефективність реструктуризації об'єктів господарювання в Україні. Холдингові компанії. Ефективність реструктуризації. Концептуальні напрямки трансформації виробничої структури великих підприємств. Тенденції трансформації та реструктуризації на зарубіжних фірмах. Механізм санації та цілі її проведення.	4	4
16	Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства Дії і заходи у створенні економічної безпеки. Методологія оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Достатній рівень економічної безпеки первинної ланки господарювання. Легка, важка і катастрофічна кризи. Оцінка та підвищення рівня соціальної безпеки підприємства. Національна програма антикризового господарювання. Організація служби безпеки підприємства. Об'єкти та функції управління безпекою. Шляхи підвищення економічної безпеки. Симптоми прояву банкрутства суб'єкта господарювання. Імовірні зони ризику банкрутства. Основні моделі прогнозування банкрутства підприємств. Стадії і види банкрутства. Процедура офіційного порушення справи про визнання банкрутом підприємства (організації).	2	4
Разом годин за розділами		40	66
<i>Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів</i>		32	44
<i>Усього годин</i>		72	110

4. Індивідуальні завдання

Основним індивідуальним завданням передбачено виконання курсової роботи, яку рекомендують виконувати з таких тем:

1. Правові основи та напрями діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.
2. Ринкове середовище господарювання підприємств та організацій.
3. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємницькій діяльності.
4. Ефективність відтворення і використання основних фондів підприємства.
5. Амортизаційна політика підприємства в ринкових умовах господарювання.
6. Нематеріальні ресурси підприємства, їх формування та ефективність використання.
7. Ефективність використання оборотних коштів підприємства.

8. Визначення необхідного обсягу і джерел фінансування виробничих інвестицій.
9. Формування і регулювання фінансових інвестицій (цінних паперів).
10. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за ринкових умов господарювання.
11. Особливості показників визначення ефективності фінансових інвестицій.
12. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень і фінансових інвестицій.
13. Загальні та пріоритетні напрями технічних інновацій.
14. Основні тенденції організаційного прогресу на сучасному етапі розвитку підприємства.
15. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.
16. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.
17. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва.
18. Об'єктивна необхідність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва.
19. Малі підприємства та їх роль у ринкових умовах господарювання.
20. Виробнича і соціальна інфраструктура підприємства.
21. Планування розвитку діяльності підприємства у ринкових умовах господарювання.
22. Організація оперативного планування діяльності підприємства.
23. Вимірювання і забезпечення підвищення рівня якості і конкурентоспроможності продукції.
24. Організаційно-економічний механізм сертифікації промислової продукції.
25. Продуктивність праці персоналу підприємства: вимірювання, чинники і резерви підвищення.
26. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту.
27. Калькулювання собівартості окремих виробів продукції.
28. Стратегія і шляхи зниження поточних витрат.
29. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення.
30. Діагностика фінансово-економічного становища підприємства.
31. Економічна безпека підприємства і шляхи запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам.
32. Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання.
33. Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих су'єктів.
34. Банкрутство підприємства: механізм визначення і шляхи подолання.

5. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, розв'язування задач

та ситуаційних завдань, тестування, виступ з рефератом, а також методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо).

Основними видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- лабораторні заняття;
- семінарські заняття;
- самостійна позааудиторна робота студентів (СРС).

6. Методи контролю

Форми проведення поточної перевірки протягом семестру:

- ❖ усна співбесіда;
- ❖ письмове фронтальне опитування;
- ❖ письмова перевірка з урахуванням специфіки предмету;
- ❖ експрес-контроль (тестовий);
- ❖ колоквіуми;
- ❖ консультація з метою контролю;
- ❖ домашнє завдання групового чи індивідуального характеру;
- ❖ перевірки виконання самостійної роботи.

Підсумковий (залік, екзамен) контроль проводиться тільки за 100-бальною шкалою, з якою є узгодженими 4-бальна шкала і шкала ECTS (табл.1). Завдяки такому узгодженню шкал отримується один і той же об'єктивний результат оцінювання знань.

7. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

7.1. Критерії оцінювання студентів денної форми здобуття освіти

Оцінювання здійснюється за 100 – бальною шкалою, національною 4 – бальною шкалою та шкалою ECTS.

Підсумкова оцінка за 100 – бальною шкалою визначається на основі проведення поточного та підсумкового екзаменаційного контролю. Для розподілу балів за окремими видами оцінювання використовують таку формулу:

$$50 (\text{ПК}) + 50 (\text{Е}) = 100,$$

де: **50 (ПК)** – 50 максимальних балів з поточного контролю (ПК), які може набрати студент за семестр;

50 (Е) – 50 максимальних балів, які може набрати студент за екзамен.

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною («2», «3», «4», «5») шкалою.

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль дисципліни проводиться у формі усного опитування та письмового експрес-контролю на практичних заняттях, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, комп'ютерного тестування.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
5 ("відмінно")	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами і відомостями.

4 ("добре")	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
3 ("задовільно")	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2 ("незадовільно")	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

В кінці семестру обчислюється середнє арифметичне значення (САЗ) усіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$ПК = \frac{50 \times \text{САЗ}}{5} = 10 \times \text{САЗ}.$$

- ✓ бал з поточного контролю може бути змінений за рахунок заохочувальних балів:
- ✓ студентам, які не мають пропусків занять протягом семестру (додається 2 бали);
- ✓ за участь в університетських студентських олімпіадах, наукових конференціях (додається 2 бали), на міжвузівському рівні (додається 5 балів);
- ✓ за інші види навчально-дослідної роботи бали додаються за рішенням кафедри.

7.2. Критерії оцінювання студентів заочної форми здобуття освіти

Розподіл балів для студентів заочної форми є таким:

$$30 \text{ (ПК)} + 70 \text{ (КР+Е)} = 100$$

30 (ПК) – 30 максимальних балів з поточного контролю (ПК), які може набрати студент під час настановчої та лабораторно-екзаменаційної сесії.

70 (КР+Е) – бали за виконання тематичної самостійної роботи у міжсесійний період за програмою курсу.

8. Навчально-методичне забезпечення

1. Березівський Я.П., Дубина М.П. Економіка підприємства: методичні рекомендації для проведення семінарських, лабораторно-практичних занять студентів факультету економіки та менеджменту. ЛНУВМБТ, 2021. – 56 с.
2. Березівський Я.П., Дубина М.П. Економіка підприємства: методичні рекомендації для проведення самостійної роботи студентів факультету економіки та менеджменту. ЛНУВМБТ, 2021. – 41 с.
3. Березівський Я.П., Дубина М.П. Економіка підприємства: методичні рекомендації до написання та основні вимоги з оформлення курсової роботи студентами факультету економіки та менеджменту. ЛНУВМБТ, 2021. – 22 с.

9. Рекомендована література

Базова:

1. Закон України «Про акціонерні товариства». Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 06.01.2018 року. URL : www.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про господарські товариства». Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.11.2016 року. URL : www.rada.gov.ua.
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність». Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 18.12.2017 року. URL : www.rada.gov.ua.
4. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 06.01.2018 року. URL : www.rada.gov.ua.
5. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 384 с.
6. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.
7. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. К: Ліра-К, 2013. 260 с.
8. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2013. 446 с.

9. Гречко А.В. Економіка підприємства: рекомендації до вивчення дисципліни «Економіка підприємства», К., 2018. 137 с.
10. Гримак А.В. Економіка підприємства: навч. посібник для вищої школи. Львів: Новий світ, 2012. 439с.
11. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навч. посібник К.: Центр учбової літератури, 2020. 304с.
12. Гриценко Л.Л. Фінанси підприємств: практикум : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2015. 285 с.
13. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2019. 578 с.
14. Сусіденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика : монографія. К. : ЦУЛ, 2015. – 128 с.
15. Соломіна Г.В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. – 142 с.

Допоміжна

1. Березівський П.С. Організація виробництва, прогнозування та планування в агропромисловому комплексі України : навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. 440 с.
2. Березівський Я. П., Лупак Р. Л., Рудковський О. В., Васильців Т. Г. Інституційно-інноваційні чинники технологічного розвитку національної економіки України в умовах глобальної інформатизації. Бізнес Інформ. 2021. №1. С. 103–112. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-103-112>
3. Лупак Р. Л., Рудковський О. В., Березівський Я. П. Матеріально-технічне забезпечення зміцнення конкурентних позицій торговельних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 1. С. 74 – 77. DOI: 10.31891/2307-5740-2021-290-1-14
4. Рудковський О. В., Березівський Я. П. Проблемні аспекти, пріоритети та засоби зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єктів малого підприємництва в Україні. Підприємництво і торгівля. 2021. № 28. С. 49 – 55.
5. Berezivskyi Y, Zbarsky V, Zbarska A Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers/ *Accounting* 2021. 7 (4), 825-836. DOI: [10.5267/j.ac.2021.2.001](https://doi.org/10.5267/j.ac.2021.2.001)
6. R Lupak, M Kunytska-Pliash, Y Berezivskyi, N Nakonechna, L Ivanova, T Vasylytsiv Information and analytical support system of enterprise competitiveness management *Accounting* 7 (7), 1785-1798, 2021 http://www.m.growingscience.com/ac/Vol7/ac_2021_102.pdf

10. Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

Бібліотеки:

- Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (Львів, вул. Пекарська 50);

✓ <http://lvet.edu.ua/>

- міські бібліотеки м. Львова: бібліотека АН ім. В.Стефаника (вул. В.Стефаника, Львівська обласна бібліотека (пр. Шевченка, 13);

✓ <http://www.lsl.lviv.ua/>

✓ <http://lounb.org.ua/>

- методичний кабінет кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В.Поповича Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

- матеріали Головного управління статистики у Львівській обласній державної адміністрації;

10.1. Електронні ресурси

1. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua.
2. Міністерство економіки – www.me.gov.ua.
3. Міністерство фінансів – www.minfin.gov.ua.

